

Lausunto

Dnro 4/2010

11.01.2010

KOMISSION VALMISTELUASIAKIRJA - TULEVAA EU 2020-STRATEGIAA KOSKEVA KUULEMINEN

Suomessa maa- ja metsätaloudesta sekä muista maaseutuelinkeinoista toimeentulonsa saavia viljelijöitä ja muita maaseutuelinkeinonharjoittajia edustava Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK esittää pyydettyinä lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Komission valmisteluasiakirjan mukaan Eurooppaa kohdannut talous- ja finanssikriisi on siinä määrin vähentänyt talouden toimeliaisuutta, että yhteiset toimet rahoitusjärjestelmän pelastamiseksi ja kysynnän ja luottamuksen kasvattamiseksi julkisen vallan toimenpitein ovat olleet tarpeen ja auttaneet ehkäisemään talouden romahduksen.

Kriisistä irtautuminen ja kestävä kasvun toteuttaminen kuitenkin edellyttävät, että myös jatkossa kyetään sopimaan toimista, jotka luovat uusia kasvun lähteitä korvaamaan kriisissä menetettyjä työpaikkoja.

Tässä tarkoituksessa komissio on valmistelemassa uutta EU 2020 -strategiaa nykyisen Lissabonin strategian seuraajaksi. Samalla komissio on pyytänyt kommentteja ja ehdotuksia valmisteluasiakirjassa KOM(2009)647 lopullinen esitetyistä ajatuksista.

Valmisteluasiakirjan mukaan laadittaessa EU:n politiikalle uutta visiota ja suuntaa on tunnustettava, että energian, luonnonvarojen ja raaka-aineiden säästäminen, niiden käytön tehostaminen ja tuottavuuden lisääminen ovat teollisuutemme ja talouksiemme tulevaisuuden kilpailukyvyyn keskeiset veturit. Sen mukaisesti komissio katsoo, että EU 2020 -strategian keskeiset teemat olisi jaettava seuraaviin prioriteetteihin:

- (1) ***Lisäarvon tuottaminen käyttämällä osaamista kasvun perustana.*** Mahdollisuudet ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus lisääntyvät maailmassa, jossa koulutuksen, tutkimuk-

sen ja digitaalitalouden mahdollisuuksia hyödyntävä innovointi parantaa sekä tuotteita että prosesseja;

- (2) **Uusien mahdollisuuksien antaminen ihmisille osallistavassa yhteiskunnassa.** Uusien taitojen hankkiminen, luovuuden ja innovoinnin edistäminen, yrittäjyyden kehittäminen ja joustava siirtyminen työpaikasta toiseen ovat tärkeitä maailmassa, jossa paremman mukautumiskyvyn vastineena on tarjolla enemmän työpaikkoja;
- (3) **Kilpailukykyisen, verkottuneen ja vihreämmän talouden luominen.** EU:n olisi kilpailtava tehokkaammin ja lisättävä tuottavuuttaan kuluttamalla uusiutumaton energia ja luonnonvaroja vähemmän ja tehokkaammin maailmassa, jossa energian ja raaka-aineiden hinnat ovat korkeat ja niistä käydään kovempaa kilpailua.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n mielestä valmisteluasiakirjassa esitetyt teemat ovat osana uutta strategiaa perusteltuja ja keskeisiä myös EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa tavoitteina kohtuuhintaisten, turvallisten elintarvikkeiden tuottaminen kuluttajien tarpeisiin niin, että myös viljelijöiden toimeentulo EU-alueella tulee turvatuksi.

Kohdassa (1) mainittu lisäarvon tuottaminen käyttämällä osaamista kasvun perustana voisi maataloudessa esimerkiksi kasvinviljelypuolella tarkoittaa ravinteiden parempaa hyödyntämistä ja mm. viljelymenetelmien kehittämistä sekä karjanlannan käytön tehostamista. Se merkitsisi maatalouden ympäristönkuormituksen pienentymistä ja lisämahdollisuuksia ympäristön laatua parantavien näkökohtien huomioon ottamiselle.

Kohdan (3) lisäksi tulisi kuitenkin luoda kokonaan uusi kohta

- (4) **Kestävän tuotannon ja kulutuksen strategian saattaminen ajantasalle.** Kestävän tuotannon ja kulutuksen strategiassa olisi tehtävä ero uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen välillä ja luotava monipuoliset kannustimet uusiutuvien luonnonvarojen käytölle.

Elintarviketuotannon lisäksi maa- ja metsätalous ovat tärkeitä aloja uusiutuvan energian tuotannossa. Nämä vihreät elinkeinot ovat keskipisteessä, kun puhutaan EU:lle tärkeistä energia- ja ilmastotavoitteista. Kestävään metsätalouteen ja Euroopan kasvavien metsävarojen ja puun entistä laaja-alaisempaan hyödyntämiseen perustuva metsästrategia olisi samalla nykyistä tärkeämpi osana EU:n ilmastomuutospolitiikkaa jo nyt päätettyjen ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa. Uusiutuvien luonnonvarojen tuotannon kasvattaminen ja nykyistä laaja-alaisempi hyödyntäminen on sikäläkin välttämätöntä, että kestävän kasvun toteuttaminen ei liene mahdollista yksinomaan kohdassa (3) mainituin säästötoimin.

MTK ihmettelee sitä, miten olemattomaan osaan maa- ja metsätalous on jäänyt komission 2020-strategiassa, kun verrataan sitä esimerkiksi komission puheenjohtaja José Manuel Barroson kuvaan ”kukoistavasta maataloussektorista” 3. syyskuuta 2009 julkistetuissa Poliittisissa toimintalinjauksissaan seuraavaa komissiota varten:

”Euroopan historia maataloustuottajana on pitkä ja kunniakas. Maanviljelijöiden työn, yhteisen politiikan sekä teknologiaan, koulutukseen ja markkinoiden kehittämiseen tehtyjen investointien ansiosta EU ei ainoastaan pysty ruokkimaan itseään, vaan siitä on tullut tärkeä maataloustuotteiden viejä. Maataloudella tulee vastakin olemaan tärkeä paikka

Euroopan kehityksessä paitsi elintarviketurvan varmistajana, ympäristön säilyttäjänä ja maaseutumaiseman vaalijana myös kohdattaessa ilmastonmuutoksen kaltaisia uusia haasteita niin, että maanviljelijöille voidaan samalla taata kohtuullinen elintaso. Maatalouden on kuitenkin sopeuduttava. Aivan kuten yhteinen maatalouspolitiikka on viime vuosina osoittanut pystyvänsä muuttamaan, on tarpeen päättää maatalouden ja maaseudun kehittämisen tulevista tarpeista ja roolista vuoden 2020 EU-visiossa ja suunnata julkiset investoinnit ja innovointi niin, että maaseututalous voi kukoistaa”, Barroso linjaa.

Historiansa aikana EU on muodostunut omavaraiseksi, maataloustuotteiden monipuoliseksi tuottajaksi, joka sekä tuo että vie elintarvikkeita. EU on mm. kehitysmaiden tuottamien maataloustuotteiden suurin tuojia maailmassa. Ilman yhteistä maatalouspolitiikkaa, yhteistä rahoitusta ja yhtenäistä hallintoa ja valvontaa tämä ei olisi ollut mahdollista. Yhteinen maatalouspolitiikka on siten edelleen vaalimisen arvoinen perusarvo. Yhtäältä se luo vastapainon ”villeille ja hallitsemattomille” markkinavoimille, mutta on myös edelleen tärkeä taloudellisen integraation perustana.

Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksessa on maatalouspolitiikan tavoitteiksi kirjattu perustamissopimuksen 39 artiklassa seuraavat toiminta-alueet:

- a) *lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkipäisesti ja että tuotannon tekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;*
- b) *taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkilöä kohti laskettuja tuloja;*
- c) *vakauttaa markkinat;*
- d) *varmistaa tarvikkeiden saatavuus;*
- e) *taata kohtuulliset kuluttajahinnat.*

Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat tavoitteet kirjattiin samansisältöisinä myös Lissabonin sopimukseen, joka tuli voimaan 1.12.2009.

Lisäksi on otettava huomioon Euroopan maataloustuotannon monimuotoinen erityisluonne kaikkine piirteineen. Euroopan maatalouden kilpailukykyisin vyöhyke ei esimerkiksi ulotu joka paikkaan. Vähemmän edullisilla vuoristo- ja pohjoisilla alueilla maatalous ei ole kilpailukykyistä. Näillä alueilla maatalous on kuitenkin merkittävä työllistäjä. Eurooppa-neuvosto on useaan kertaan linjannut, että kannattavaa maataloustuotantoa on voitava harjoittaa kaikilla unionin alueilla, myös erityisistä ongelmista kärsivillä alueilla. MTK pitää hyvänä, että maataloudesta vastaava komissaariehdokas Dacian Cioloş toteaa parlamentille äskettäin antamassaan vastauksessaan, että ”kestävä maatalous pitää säilyttää arvona ja sitä pitää kehittää kaikkialla Euroopan unionissa”. Myös epäsuotuisien alueiden maatalouden tulevaisuudesta on huolehdittava.

MTK:n mielestä EU:n tulisikin pääsääntöisesti pysyttäytyä perustamisasiakirjan mukaisissa tehtävissä ja ottaa uusia tehtäviä niiden rinnalle vain siinä määrin, kun ne tukevat perustamiskirjan tavoitteita. Varsinkaan Euroopan maatalouden tuotanto-olosuhteissa ei ole tapahtunut senkaltaisia muutoksia, jotka antaisivat perusteen poiketa peruskirjassa

esitettyistä yhteiselle maatalouspolitiikalle asetetuista tavoitteista. Siten myös tulevaisuudessa yhteistä maatalouspolitiikkaa tarvitaan yhteismarkkinoiden toteutumisen varmistamiseksi.

Samalla MTK katsoo, että mikäli yhteiseen maatalouspolitiikkaan ei jatkossa ole osoitettavissa riittäviä taloudellisia resursseja, erityisesti vaikeissa tuotanto-olosuhteissa ja vaikeilla tuotantoalueilla tuotantoon harjoittavien viljelijöiden tulojen turvaaminen käy ajanoloon mahdottomaksi. EU:n maatalouspolitiikan rahoitus vastaa kuluvan rahoituskauden lopulla vain noin 0,3 prosenttia EU:n bruttokansantulosta. Se on edullinen vakuutus eurooppalaisten ruokaturvasta, jonka merkitys tulevaisuudessa on entistäkin suurempi.

Maatalouspolitiikan ensimmäisen pilarin rinnalla myös maaseudun kehittäminen on tärkeää EU:ssa, sillä yli 60 % EU:n 27 jäsenvaltion väestöstä asuu maaseudulla, minkä ohella maaseudun osuus EU:n pinta-alasta on 90 %. Maa- ja metsätalouden merkitys on edelleen suuri maankäytön ja EU:n maaseutualueiden luonnonvarojen hoidon kannalta. Se on tärkeä myös maaseutuyhteisöjen työllistäjänä ja elinkeinoelämän monipuolistajana. Joka kuudes eurooppalainen työssä käyvä on riippuvainen maataloudesta.

Niin sanotun II pilarin toimenpiteiden rahoitus pitää kuitenkin toteuttaa niin, ettei se johda I pilarin toimenpiteisiin varattavien varojen pienentymiseen. On tärkeää, että II pilarin varat säilyvät myös tulevaisuudessa luonnonvarojen otsakkeen alla.

Vallitseva suuntaus maailmassa on, että ravinnon kysyntä ja kulutus kasvavat koko ajan samalla kun ravinnon tuotantoon käytettävissä olevat tuotantoresurssit niukentuvat. Maailman maataloustuotannon pitää jopa kaksinkertaistua vuoteen 2050 mennessä. Tämä asettaa maataloudelle ja elintarvikehuollolle suuria haasteita kaikkialla. EU:n on osaltaan pidettävä huolta omasta elintarvikkeiden tuotannostaan niin, että elintarvikkeiden tarjonta riittää yhteisön tarpeisiin ja täyttää sille yhteisessä maatalouspolitiikassa asetetut tavoitteet ja vaatimukset.

Valmisteluasiakirjan loppuosassa käsitellään yhteismarkkinoiden hyödyntämistä osana uutta EU 2020 -strategiaa. Asiakirjassa mm. todetaan yhteismarkkinoiden muodostavan kehyksen, jonka myötä EU:lla on riittävä koko ja mittakaava asiakirjassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä väittämä ei välttämättä pidä paikkaansa maailmassa, missä myös monet eurooppalaiset yritykset ovat muuntuneet maailmanlaajuisiksi toimijoiksi samanaikaisesti, kun Aasian ja Etelä-Amerikan kasvavat taloudet ovat osoittaneet kilpailukykynsä ja ekspansiivisuutensa kansainvälisillä markkinoilla ml. EU:n luomat yhtenäismarkkinat.

Tässä yhteydessä MTK viittaa WTO:n nettisivuilla joulukuussa julkistettuun selvitykseen ”Market Shares In The Post-Uruguay Round Era: A closer Look Using Shift-Share Analysis”. Tämän selvityksen mukaan Länsi-Euroopan sisäisestä integraatiosta huolimatta EU-maiden kilpailukyky on edelleen 2000-luvulla heikentynyt ja maat ovat jäämässä nopeasti kehittyvien Aasian ja Etelä-Amerikan maiden jalkoihin.

Kun lisäksi EU 2020 –strategian maailmanlaajuisesta yhteydestä valmisteluasiakirjassa todetaan, että yksi EU:n kasvun, työllisyyden ja investointien moottoreista on kansainvälinen kauppa ja että EU:n olisi sekä WTO:ssa että kahdenvälisen yhteistyön puitteissa pyrittävä huolehtimaan siitä, että kansainvälisten kauppavirtojen ja investointien esteitä pu-

retaan, sekä edistämään avointa ja sääntöihin perustuvaa maailmanlaajuista kauppaa, niin MTK:n mielestä tämä voi toteutua vain tasapuolisuutta ja vastavuoroisuutta noudattamalla. EU:n on pidettävä huolta myös siitä, että korkeita standardeja noudattavaa eurooppalaista maataloutta suojataan ja tuetaan riittävästi, jotta se pystyy kilpailemaan kansainvälisillä markkinoilla.

Laadittaessa EU 2020 –strategia nykyisen Lissabonin strategian seuraajaksi tässä työssä tulee kiinnittää erityistä huomiota myös niiden instrumenttien toimivuuteen, joilla EU tarpeen tullen voi puuttua kauppakumppaneidensa harjoittamaan aggressiiviseen valuuttakurssipolitiikkaan, milloin tämä politiikka on vastoin maiden tekemiä kansainvälisiä sitoumuksia.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.

Antti Sahi
Toiminnanjohtaja

Jouko Nieminen
Asiantuntija